

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 5.6.2019
COM(2019) 503 final

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

**om Tjeckiens nationella reformprogram 2019 med avgivande av rådets yttrande om
Tjeckiens konvergensprogram 2019**

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Tjeckiens nationella reformprogram 2019 med avgivande av rådets yttrande om Tjeckiens konvergensprogram 2019

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken¹, särskilt artikel 9.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 21 november 2018 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2019 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. I den togs vederbörlig hänsyn till den europeiska pelaren för sociala rättigheter som proklamerades av Europaparlamentet, rådet och kommissionen den 17 november 2017. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 21 mars 2019. Den 21 november 2018 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, rapporten om förvarningsmekanismen, enligt vilken Tjeckien inte var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (2) Landsrapporten 2019 för Tjeckien² offentliggjordes den 27 februari 2019. Den innehöll en bedömning av hur väl Tjeckien hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog den 13 juli 2018, med uppföljningen av tidigare års rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål.

¹ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

² SWD(2019) 1002 final.

- (3) Den 30 april 2019 lade Tjeckien fram sitt nationella reformprogram för 2019 och sitt konvergensprogram för samma år. De båda programmen har bedömts samtidigt för att deras inbördes kopplingar ska kunna beaktas.
- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013³ får kommissionen begära att en medlemsstat ska se över och föreslå ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva europeiska struktur- och investeringsfonder med sund ekonomisk styrning⁴ beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa denna bestämmelse.
- (5) Tjeckien omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. I sitt konvergensprogram för 2019 räknar regeringen med att gå från ett budgetöverskott på 0,3 % av BNP under 2019 till ett underskott på 0,2 % under 2020, vilket sedan förväntas gradvis försämrats till 0,5 % fram till 2022. På grundval av det omräknade strukturella saldot⁵ kommer det medelfristiga budgetmålet – vilket har ändrats från ett strukturellt underskott på 1 % av BNP 2019 till 0,75 % av BNP 2020 – fortsätta att överträffas under hela programperioden. Enligt konvergensprogrammet för 2019 kommer den offentliga skuldkvoten att sjunka gradvis till 29,7 % av BNP under 2022. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt. Riskerna för budgetmålen verkar i stort sett balanserade, med en förväntad fortsatt ökning av lönerna i den offentliga sektorn och sociala transfereringar, men med en liten minskning av de totala inkomsterna som andel av BNP. Enligt kommissionens vårprognos 2019 förväntas det strukturella saldot minska till ca -0,1 % av BNP 2019 och -0,4 % av BNP 2020 och därmed hålla sig över det medelfristiga budgetmålet. Sammantaget anser rådet att Tjeckien kan förväntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler 2019 och 2020.
- (6) Tjeckien löper en medelhög risk för de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt, huvudsakligen på grund av kostnaderna för den åldrande befolkningen. Pensionsutgifterna är den viktigaste faktorn som inverkar negativt på den långsiktiga hållbarheten, eftersom de 2070 förväntas ha ökat med cirka 2 procentenheter av BNP. Riskerna på lång sikt beror på ogynnsamma demografiska förhållanden i kombination med taket för den lagstadgade pensionsåldern på 65 år. Äldrekvoten, dvs. antalet äldre personer i förhållande till den aktiva befolkningen, kommer därmed att nästan fördubblas och 2070 bli cirka 50 %. Den senaste tidens åtgärder förbättrar pensionernas tillräcklighet. Förutom en mer generös indexering av pensionsförmånerna ökade regeringen det grundläggande pensionsbeloppet och höjde pensionerna för äldre pensionärer. Dessa åtgärder åtföljs dock inte av politiska åtgärder som förbättrar hållbarheten. Till exempel sker ingen automatisk anpassning

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁴ COM(2014) 494 final.

⁵ Det konjunkturrensade saldot exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder, omräknat av kommissionen enligt den gemensamt överenskomna metoden.

mellan den förväntade livslängden och den lagstadgade pensionsåldern. För närvarande måste varje ändring av pensionsåldern (lagstadgad och förtida pensionering) föregås av en proposition från regeringen som antas av parlamentet. Sådana åtgärder kan också kombineras med arbetsmarknadspolitiska åtgärder till stöd för längre yrkesliv och underrepresenterade gruppers deltagande. Den beräknade ökningen av de åldersrelaterade offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård spås 2070 ha blivit 1,1 procentenheter av BNP, vilket också minskar den finanspolitiska hållbarheten på lång sikt. I detta sammanhang kan en ytterligare konsolidering av sjukhussektorn och investeringar i primärvård och integrerad vård och social omsorg öka hälso- och sjukvårdssystemets kostnadseffektivitet.

- (7) Tjeckiska nationalbanken kan sätta rekommenderade makrotillsynsgränser för utlåning, men enligt gällande lagstiftning har den begränsade sanktionsmöjligheter eftersom den saknar den formella befogenheten att verkställa dem. Även om de tjeckiska bankerna i allmänhet följer rekommendationerna, skulle bindande lagstiftning sannolikt leda till att bankernas efterlevnad ökar, vilket skulle garantera finansiell stabilitet och minska låntagarnas risker. Ett förslag till ändring av lagen om Tjeckiska nationalbanken diskuteras fortfarande.
- (8) Trots vissa förbättringar är korruptionen fortfarande ett problem för företagen och kan hindra ekonomisk verksamhet. På den positiva sidan håller de reformer som beslutades 2017, bland annat i fråga om offentlig upphandling, på att genomföras, medan vissa återstående åtgärder slutligen antagits av regeringen och överlämnats till parlamentet för behandling. Det rör sig bland annat om förslag om att utvidga riksrevisionens uppdrag till regionerna och kommunerna, och om utnämningar i statligt ägda företag, ett område med jävsproblematik där reglering är av avgörande betydelse. Förslagen om skydd för visseblåsare och om lobbyverksamhet har dock ännu inte antagits.
- (9) Tjeckien har goda resultat på arbetsmarknaden. Sysselsättningen har ökat stadigt de senaste sju åren och arbetslösheten har minskat avsevärt. Arbetsmarknadspotentialen hos kvinnor med små barn, lågutbildade och personer med funktionsnedsättning är dock fortfarande underutnyttjad. Med tanke på arbetskraftsbristen finns det uppenbarligen utrymme att öka deras deltagande på arbetsmarknaden. Sysselsättningsklyftan och löneklyftan mellan könen är fortfarande stora, trots de åtgärder som nyligen vidtagits för att göra föräldraledigheten mer flexibel och öka antalet barnomsorgsinrättningar. Sysselsättningen bland kvinnor är fortfarande betydligt lägre än bland män. Den dåliga tillgången till barnomsorg till rimliga priser, den långa föräldraledigheten, den låga användningen av flexibla arbetsformer och bristen på inrättningar för långvarig vård och omsorg har fortfarande stor inverkan på deltagandet på arbetsmarknaden. Det var 2017 bara 6,5 % av barnen under tre års ålder som gick i formell barnomsorg (jämfört med EU-genomsnittet på 34,2 %). Även om lågutbildade utgör en liten del av befolkningen är deras sysselsättningsgrad mycket lägre än för medel- och högutbildade. Sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning är också fortfarande låg. På grund av begränsad kapacitet kan de offentliga arbetsförmedlingarna för närvarande inte ge arbetssökande individanpassat, kontinuerligt stöd. Om de offentliga arbetsförmedlingarna ökar sin uppsökande verksamhet och aktiveringskapacitet, kan det tillsammans med effektiva och riktade aktiva arbetsmarknadsåtgärder öka missgynnade gruppers deltagande.
- (10) Arbetskraftsrelaterade och demografiska begränsningar i en ekonomi där tillverkningsindustri har stor betydelse kräver ökade investeringar i utbildning, även för vuxna arbetstagare, så att landet förbereds på att hantera de utmaningar som följer av strukturomvandlingar inom ekonomin, t.ex. morgondagens tekniska omställningar.

Det kan uppstå kvalitativa felmatchningar i fråga om kompetens, bland annat sådana som beror på framtidens automatisering och robotisering, särskilt inom den digitala sektorn. De nya jobben kräver ny kompetens och omfattande investeringar, särskilt inom avancerad teknisk kompetens och digital kompetens som förväntas behövas till följd av automatiseringen av dagens verkstadsjobb. Även om olika initiativ för en heltäckande kompetensstrategi har lagts fram de senaste åren, har de ännu inte utvecklats till ett verkligt helhetsgrepp.

- (11) Utbildningsresultaten påverkas fortfarande starkt av studenternas socioekonomiska bakgrund. En reform för ett mer inkluderande utbildningssystem introducerades 2016 med stöd av Europeiska socialfonden. För att reformen ska lyckas måste det finnas tillräcklig, långvarig nationell finansiering, ytterligare fortbildning för lärare och lärarassistenter samt ökad medvetenhet hos allmänheten om fördelarna med en inkluderande utbildning. Även om resultaten generellt sett är positiva har utbildningsreformen för inkluderande utbildning än så länge begränsad inverkan på romska barns deltagande i den allmänna utbildningen. Låga investeringar, läraryrkets begränsade attraktionskraft och socioekonomisk ojämlikhet hämmar utbildningsresultaten. Det råder brist på lärare på grund av yrkets låga prestige, låga löner jämfört med andra yrken, trots att lönerna ökat på senare tid, och begränsade utvecklingsmöjligheter. Läraryrket är fortfarande relativt oattraktivt för begåvade unga människor. Bristen på kvalificerade lärare i kombination med en förväntat ogynnsam befolkningsutveckling tyder på att det kommer att bli svårare att rekrytera och behålla lärare framöver.
- (12) Trots att Tjeckien är ett genomfartsland är utbyggnaden av de europeiska transportnäten, däribland TEN-T-korridorerna, långt ifrån färdig. Transportinfrastrukturen i förorterna är också bristfällig, vilket begränsar tillgången till bostäder till överkomliga priser och människors pendlingsmöjligheter. Dåliga transportförbindelser avskräcker också från företagande, särskilt i avlägsna områden. Utbyggnaden av förorterna pågår fortfarande i storstadsområdena, men transportnäten i förorterna släpar efter, särskilt när det gäller järnvägsinfrastruktur. Landet uppvisar dåliga resultat när det gäller koldioxidutsläpp, särskilt i fråga om andelen förnybar energi inom transportsektorn och användningen av elfordon. Den planerade utbyggnaden av laddningsinfrastrukturen kommer kanske inte heller vara tillräcklig för att tillgodose framtida behov. Ökade investeringar i hållbara transporter skulle också kunna minska luftföroreningar och buller och mildra konsekvenserna för folkhälsan, särskilt i tätorterna. Den digitala infrastrukturen håller på att förbättras, men klyftan mellan stad och land kvarstår, eftersom endast 59 % av hushållen på landsbygden har bredbandstäckning. Att uppgradera de äldre kopparnäten och bygga ut fasta trådlösa accesslösningar är inte tillräckligt för att uppnå uppkopplingsmålen för 2025. För att tillgodose framtidens behov av uppkopplingar krävs investeringar i nät med mycket hög kapacitet (dvs. optisk fiber) och lämpliga åtgärder på efterfrågesidan.
- (13) Den tjeckiska ekonomin är fortfarande en av de mest energiintensiva i EU, eftersom energieffektiviteten endast långsamt förbättras, särskilt inom fastighetssektorn. Energiintensiteten är högst i industrin och bostadssektorn. En förbättring av energieffektiviteten skapar också ett tillfälle för att öka Tjeckiens konkurrenskraft genom minskade energikostnader för hushåll och företag, renare industrier och en uppflyttning i värdekedjan. Kol dominerar energisektorn, är den största källan till koldioxidutsläpp och utgör också ett betydande hot mot den lokala luftkvaliteten. Utsläppen av växthusgaser från vägtransporter har ökat kraftigt de senaste fem åren.

När det gäller klimatanpassning och riskförebyggande saknas lämpliga förebyggande åtgärder, beredskap och motståndskraft mot katastrofer.

- (14) Den administrativa bördan och regelbördan kan hämma investeringarna. Många tjeckiska företag anser att den administrativa bördan och regelbördan är ett stort hinder för investeringar. En föränderlig lagstiftning och komplicerade administrativa rutiner är fortfarande allvarliga hinder för företagen. Kostnaden för att genomdriva avtal, ideliga ändringar av skatte- och arbetsmarknadslagstiftningen och svårigheter att få bygglov kan avskräcka investeringar i landet. Graden av administrativ börda varierar också avsevärt mellan regionerna. Den senaste tidens förslag syftar till att förenkla planförfarandena, särskilt för stora infrastrukturprojekt. Regeringen förbereder sig också på att utarbeta en ny bygglag senast 2021, i samarbete med arbetsmarknadens parter. Ansvar för marknadskontroll av produkter är fördelat på flera olika organisationer, har överlappningar och innebär utmaningar för resurseffektiv samordning och verkningsfullt samarbete.
- (15) Samtidigt som öppenheten och utbildningen förbättras ligger metoderna för offentlig upphandling fortfarande efter när det gäller konkurrenskraft (på grund av den höga andelen förfaranden med enbart ett mottaget anbud), användning av kvalitetskriterier och förtroende för de offentliga institutionerna. De allra flesta beslut om offentlig upphandling fortsätter att tilldelas enligt det lägsta priset, eftersom ett strategiskt tillvägagångssätt ännu inte har antagits. Tonvikten har ökat, om än långsamt trots den bevisade potentialen, på centraliserad upphandling och på användning av gemensam expertis.
- (16) Tjeckien har ännu inte skapat ett fullt fungerande innovationsekosystem som bygger på inhemsk forskning och utveckling. Landet är fortfarande måttligt innovativt inom EU, trots att forsknings- och utvecklingsintensiteten ökat. Detta kan bero på att de offentliga investeringarna saknar en helt sammanhängande strategi för att öka de blygsamma forskningsresultaten och förbättra samarbetet mellan näringsliv och högskolor. Produktivitetsökningarna drivs främst på av de utländska storföretagen, medan de inhemska företagen släpar efter i fråga om förädlingsvärde. Den totala faktorproduktiviteten, som är ett mått på hur effektivt kapital och arbetskraft används i produktionen, har dessutom ökat relativt långsamt. Mer fokus på inhemsk innovation skulle kunna öka produktiviteten i hela näringslivet, även för små och medelstora företag.
- (17) Programplaneringen för EU-medel för perioden 2021–2027 kan bidra till att åtgärda en del av de brister som identifierats i rekommendationerna, särskilt på de områden som anges i bilaga D till landsrapporten⁶. Tjeckien skulle på detta sätt bättre kunna utnyttja dessa medel på de identifierade områdena, med beaktande av regionala skillnader. Att stärka landets administrativa kapacitet att förvalta dessa medel är en viktig faktor för att den här investeringen ska lyckas.
- (18) Kommissionen har inom ramen för 2019 års europeiska planeringstermin gjort en omfattande analys av Tjeckiens ekonomiska politik och redogjort för den i 2019 års landsrapport. Kommissionen har även bedömt konvergensprogrammet för 2019 och det nationella reformprogrammet för 2019 samt uppföljningen av de rekommendationer Tjeckien har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Tjeckien, utan också att unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot

⁶ SWD(2019) 1002 final.

bakgrund av behovet att stärka unionens övergripande ekonomiska styrning genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.

- (19) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet för 2019 och anser att⁷ Tjeckien väntas följa stabilitets- och tillväxtpakten.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Tjeckien att 2019 och 2020 vidta följande åtgärder:

1. Förbättra pensionssystemets samt hälso- och sjukvårdssystemets finanspolitiska hållbarhet på lång sikt. Anta de åtgärder mot korruption som behandlas.
2. Främja sysselsättningen för kvinnor med små barn, bland annat genom att förbättra tillgången till barnomsorg till rimlig kostnad, och för missgynnade grupper. Öka utbildningssystemens kvaliteten och inkludering, bland annat genom att främja teknisk och digital kompetens och främja läraryrket.
3. Fokusera den investeringsrelaterade ekonomiska politiken på transporter, särskilt när det gäller hållbarhet, digital infrastruktur och övergången till ett koldioxidsnålt och energisnålt samhälle, inklusive energieffektivitet, med beaktande av regionala skillnader. Minska den administrativa bördan på investeringar och möjliggöra mer konkurrens baserad på kvalitet vid offentlig upphandling. Avlägsna de hinder som hämmar utvecklingen av ett fullt fungerande innovationsekosystem.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande

⁷

Enligt artikel 9.2 i rådets förordning (EG) nr 1466/97.